

NIERSTENEN DOOR GENEESMIDDELEN

De meeste nierstenen worden niet veroorzaakt door toediening van een geneesmiddel; toch zijn er een aantal geneesmiddelen die nierstenen kunnen geven. In *La Revue Prescrire* [20, 434-437 (2000)] werd een artikel gepubliceerd over dit onderwerp. Sommige geneesmiddelen kunnen zelf bestanddeel zijn van een niersteen, andere geneesmiddelen begunstigen de vorming van nierstenen door de eigenschappen van de urine te wijzigen.

Geneesmiddelen die zelf bestanddeel kunnen zijn van een niersteen

- *Indinavir*, een protease-inhibitor. De evolutie is in het algemeen gunstig, met uitstoten van de steen. Het Belgisch Centrum voor Geneesmiddelenbewaking ontving daarover 3 meldingen.
- *Sulfamiden*. Van de sulfamiden is sulfadiazine de laatste jaren het meest frequent in verband gebracht met nierstenen. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het toegenomen gebruik ervan, met name bij de behandeling van cerebrale toxoplasmose bij patiënten geïnfecteerd met het HIV-virus. Alkalinisering van de urine met natriumwaterstofcarbonaat is meestal doeltreffend.
- *Triamteren*, meestal na meerdere jaren behandeling.
- Meerdere *antacida*, meestal na langdurige behandeling.
- Nierstenen zijn zelden gerapporteerd met *allopurinol*, *fenazopyridine* en *sulindac*.

Geneesmiddelen die de eigenschappen van de urine wijzigen

- *Inhibitoren van het koolzuuranhydrase*. Talrijke gevallen zijn gerapporteerd met acetazolamide. De tijdsspanne tussen starten van de behandeling en optreden van de nierstenen is variabel. Acetazolamide veroorzaakt veranderingen van urinaire pH en ionensamenstelling, wat de precipitatie van calciumfosfaat bevordert. Ook met dorzolamide dat in het oog wordt toegepast, en met topiramaat, een nieuw anti-epilepticum en eveneens inhibitor van het koolzuuranhydrase, zijn enkele gevallen van nierstenen gerapporteerd.
- *Calcium en vitamine D* kunnen, vooral bij hoge dosis, hypercalcemie en hypercalciurie veroorzaken, met risico van nierstenen. Bij langdurige behandeling en/of in geval van nierfalen is het aanbevolen de calciurie te volgen.
- *Benzbromaron*, een uricosuricum, begunstigt de vorming van urinezuurstenen.

Praktische aanbevelingen

Indien een geneesmiddel waarvoor een risico van nierstenen bekend is, wordt voorgeschreven of afgeleverd, moet de patiënt daarover geïnformeerd worden, en moet hem aanbevolen worden minstens anderhalve liter vocht per dag te drinken.